

NAŠE DUHA

číslo 2 únor / 2023 www.dshavirov.cz/stredisko-luna

Měsíčník informací Domova seniorů
Havířov, střediska Luna

BOŽENKA KANIOVÁ 103 LET

Krásné 103. narozeniny oslavila naše klientka Boženka Kaniová dne 25. 1. 2023.

Osobně jí přišli pográtulovat Ing. Renáta Kochová v zastoupení pana ředitele a náměstkyně pro sociální oblast MmH Mgr. Stanislava Gorecká. Při gratulaci byla přítomná i dcera Boženky. Paní Boženka měla z návštěvy a dáreků velkou radost. Ke gratulaci k tomuto významnému výročí se také přidávají všichni zaměstnanci DS.

(Věra)

TŘI KRÁLOVÉ

My tři králové jdeme k vám... Tyhle tóny se rozezněly Domovem.

Jako Kašpar, Melichar a Baltazar přišly děti z MŠ Resslová s paní učitelkou, která je doprovázela za pomoci hudebního nástroje „ukulele“. Klientům i zaměstnancům zazpívaly do nového roku. Klienti vítali koledníky vřelými úsměvy a doširoka otevřenými dveřmi, mnozí z nich se ke zpěvu s nadšením dokonce přidali. Odměnou dětem byly úsměvy šťastných seniorů a plno sladkostí. Tři králové zpříjemnili den i pracovníkům domova.

Děkujeme

K+M+B

(Jana)

VÝZNAMNÉ SVÁTKY A VÝROČÍ

Únor má nejenže krátký název, ale sám o sobě je **nejkratším měsícem** v roce. Má totiž jen **28 dní**. Polepší si jen v přestupném roce (tedy jednou za čtyři roky), kdy má dní 29. To se týkalo roku 2020 a bude týkat roku 2024. Třikrát v historii měl únor i 30 dní, ale tím bych Vám hlavu raději nemotala...

Zdánlivě zmatené je to z toho důvodu, že **původně byl únor posledním měsícem v roce**, a proto má proměnlivý počet dnů. Na konci roku už dává smysl ten počet dnů ladit k dokonalosti, ale nyní je to holt takto.

Odvodit původ názvu tohoto měsíce se Vám asi jen tak spatra nepodaří, jak byste to asi zvládli u některých jiných měsíců. Údajně je to od slova "nořiti se", což souvisí s únorovým táním ledu, kdy se na řekách ponořují ledový kry pod vodu.

Významnou únorovou událostí je **Masopust**. Další zásadní únorovou záležitostí je samozřejmě svátek zamilovaných - svatý Valentýn.

Pojďme se tedy na ten **Masopust** podívat podrobněji, protože spousta z nás vůbec netuší, jak to s ním je, a kdy a proč se letos v roce 2022 slaví, kdy začíná a kdy končí apod. Pod názvem Masopust (někdy též fašank, fašanky nebo šibřinky) se totiž rozumí dlouhé období, které trvá již od **Tří králů** (ty najdete v kalendáři 6. ledna) až do začátku postního období, tedy do **Popeleční středy**. A to už jsme až u Velikonoc..

Také **Velikonoce** jsou pohyblivé svátky, které jsou každý rok jinak. Zásadní je pro ně **první jarní den 21. března**. Pak už

stačí najít v kalendáři nejbližší úplňk a máme **termín Velikonoc**, které začínají první pátek po prvním jarním úplňku.

Od pondělí toho týdne, v němž začínají Velikonoce, se pak odečte čtyřicet dní a už máme datum **Popeleční středy**. No a takové **Masopustní úterý** je pak jeden den před onou Popeleční středou. Ten den začíná půst, takže o masopustním úterý je poslední možnost ještě vesele hodovat a pak už "maso pust".

Masopustní reje mají v Čechách a na Moravě dlouhou tradici, doloženou zprávami již ze 13. století. Mnozí badatelé spojují rej masopustních masek s tradicí předkřesťanských pohanských obřadů, na které navázala činnost církve podle zásady, že co nelze snadno potlačit, to je lepší převzít a uzpůsobit vlastní potřebě.

Nejveselejší období Masopustu je jeho závěr, spojený s hodováním a veselím. Příprava na Masopust tradičně začínala ve čtvrtek před masopustní nedělí. Nazýval se **Tučný čtvrtek** či lidově "tučňák". Tradičním jídlem bývala k obědu vepřová pečeně s knedlíkem a se zelím. Říkalo se, že o Tučném čtvrtku má člověk jíst a pít, co se do něj vejde, aby byl celý rok při síle.

Masopustní neděle byla ve znamení zábavy a tancovaček. Proto se jí říkalo také "*neděle taneční*" a obvyklými pochutinami tohoto dne byly koblihy smažené na másle, ale také pálenka, slanina nebo klobásy. Po bohatém obědě

následovala taneční zábava v hospodě a tancovalo se dokonce i druhý den v pondělí. Někde se konaly takzvané "mužovské bály", určené pouze pro ženaté a vdané, zatímco svobodní tam neměli přístup.

Vyvrcholením masopustního veselí bylo a je **Masopustní úterý**. Toho dne se na cestu vesnicí (i městem) vydává průvod maškar. Některé masky se objevují tradičně každý rok, třeba medvěd vedený na řetězu medvědářem. Jinou známou "klasikou" je kobyla složená ze dvou osob, z nichž jedna tvoří hlavu a druhá zadní část těla. Někdy byl kůň doplněn i postavou na koni. K obvyklým postavám patří také kominík se žebříkem, cikánka, bába s nůsí, kozel, četník, šašek, myslivec a řada dalších.

Lidé v maskách obcházeli jednotlivá stavení, všude se zastavovalo, hrálo, zpívalo, tancovalo, pilo, ochutnávalo a tropily se různé taškařice, pronášely vtipné řeči atd. Nechybělo malé pohoštění pro maškary, ty dospělé dostaly také něco "na zahřátí", takže průvod byl stále rozpustilejší. Maškary také dostávaly výslužku, do kasičky peníze, do pusy koblihy, uzené maso, kořalku, koláče...

Masopustní zábava končila o Masopustním úterý přesně o půlnoci. Ponocný zatroubil na roh a rychtář všechny vyzval, aby se v klidu rozešli do svých domovů. Začala totiž **Popeleční středa** a s ní naopak přísný čtyřicetidenní předvelikonoční půst.

NA DEN SVATÉHO VALENTÝNA 14. ÚNORA JE SVÁTEK ZAMILOVANÝCH

Podle legendy stojí za svátkem zamilovaných kněz Valentýn, který žil již ve 3. století našeho letopočtu v Římě. Tehdejší vládce Claudius II. zakazoval svým vojákům, aby se ženili nebo zasnubovali. Chtěl tak předejít tomu, aby je to táhlo více k rodině než do boje. Valentýn na toto nedbal a mladé páry tajně oddával, což se ovšem prozradilo, byl zatčen a 14. února popraven.

Dnes je svátek zamilovaných mnohými proklínán jako "americký" a obchodníci jsou obviňováni z toho, že jej prosazují a propagují právě jen z obchodních důvodů. To se mi zdá jako nesmysl....proč nevyužít příležitosti a nevzít miláčka do restaurace, koupit mu květinu, hezký hrníček ve tvaru srdce nebo nějakou lechtivou hru?

Mezi novodobé valentýnské zvyky patří také zámky, které zamilovaní zamknou a zahodí klíček na upevnění jejich nerozdělitelného vztahu. V mnoha městech už mají dokonce

celé mosty poseté zámky, z čehož sama města zas tak radost nemají, neboť klíčky od zámků končí dole v řece a zámky časem reziví a vůbec...

ÚNOROVÉ SVÁTKY A VÝZNAMNÉ DNY

2. neděle v únoru - Světový den manželství

2. února - **Hromnice** - V křesťanské tradici se připomíná událost z Lukášova evangelia, kdy Ježíšova matka přinesla čtyřicátý den po narození svého syna do jeruzalémského chrámu, aby jej jako prvorozeného zasvětila Bohu. Spravedlivý Simeon chlapce nazval Světlem k osvětlení národů a od 11. století se z proroctví odvinul zvyk zapalovat tento den svíčky zvané hromničky, které měly během bouřek společně s modlitbami chránit stavení.

2. února - **Světový den mokřadů**

3. února - **Světový den modliteb**

4. února - **Světový den boje proti rakovině**

6. února - **Mezinárodní den nulové tolerance k ženské obřízce**

11. února - **Světový den nemocných**

11. února - **Mezinárodní den žen a dívek ve vědě**

12. února - **Den červené ruky**

12. února - **Darwinův den** - Tento den roku 1809 se narodil Charles Darwin, britský přírodovědec a zakladatel evoluční biologie. Jeho dílo O vzniku druhů přírodním výběrem

způsobilo doslova poprask. Mimo jiné proto, že v něm poprvé zazněla myšlenka, že se člověk vyvinul z opice. To samozřejmě církev se svým Adamem a Evou měla problém zkousnout.

13. února - Světový den rádia

14. února - Světový den léčby zvukem

14. února - Svatý Valentýn - Svátek zamilovaných

20. února - Světový den sociální spravedlnosti

21. února - Mezinárodní den boje proti kolonialismu

21. února - Mezinárodní den průvodců cestovního ruchu

21. února - Mezinárodní den mateřského jazyka

22. února - Evropský den obětí (Evropský den zločinu)

22. února - Den sesterství

29. února - Mezinárodní den boje proti vzácným chorobám

<https://blog.hubatacernoska.cz/lednove-svatky-vyroci-a-dalsi-vyznamne-dny-a-zajimavosti>

(Petra)

ČEMEŘICE

Čemeřice je rod rostlin z čeledi pryskyřníkovité. Jsou to vytrvalé, stálezelené nebo sezónně zatahující byliny s velkými, dlanitě členěnými nebo složenými listy a pětičetnými květy, v nichž je koruna nahrazena kalichem. Květy opylují zejména čmeláci. Plodem je souplodí měchýřků. Rod zahrnuje asi 15 až 20 druhů a je rozšířen v Eurasii a severní Africe. V České republice žádný druh přirozeně neroste, některé pěstované druhy však občas zplaňují. Čemeřice jsou jedovaté rostliny. Bývají pěstovány jako okrasné trvalky, ceněné pro časně kvetení. Některé druhy mají význam v tradiční medicíně.

Rod čemeřice zahrnuje (v závislosti na jejich taxonomickém pojetí) asi 15 druhů až 20 druhů. Je rozšířen v Evropě a Asii a okrajově i v severní Africe. Převážná většina

druhů je svým výskytem omezena na Evropu, kde je rod rozšířen od Britských ostrovů a Pyrenejského poloostrova na východ po Ukrajinu. Centrum druhové diverzity je v oblasti Balkánu. Největší areál má čemeřice smrdutá, která také spolu s čemeřicí zelenou zasahuje nejseverněji. Čemeřice východní roste na Kavkaze a v severním Turecku při pobřeží Černého moře. Čemeřice měchýřkatá je endemit relativně malého území na hranicích Turecka a Sýrie. Zcela izolovaný areál má čemeřice tibetská, která se navzdory názvu nevyskytuje v Tibetu, nýbrž v západní Číně v provinciích Kan-su, Chu-pej, Šen-si a S'-čchuan. Do severní Afriky zasahuje jediný druh, čemeřice smrdutá, rostoucí v Maroku. V České republice se žádný druh čemeřice přirozeně nevyskytuje, některé druhy pěstované jako okrasné trvalky občas zplaňují (zejména čemeřice zelená, řidčeji i čemeřice nachová, čemeřice černá nebo i čemeřice smrdutá).

Obsahové látky a jedovatost

Čemeřice jsou jedovaté rostliny a po požití většího množství dochází k otravě. Nejjedovatější částí je kořen. Ačkoliv se často pěstují jako okrasné trvalky, případy otravy drobných domácích zvířat nejsou známy. V některých oblastech dochází k otravám dobytka po kontaminaci sena planě rostoucí

čemeřicí. Rostliny obsahují řadu biologicky aktivních látek, zejména ranunkulin, který se po rozžvýkání rostliny přeměňuje na dráždivý protoanemonin. Dále bývají obsaženy kardenolidy (srdeční glykosidy), které svým účinkem připomínají glykosidy náprstníku. U čemeřice černé je to

zejména hellebrin, helleborin a helleborein. Po požití se dostavuje bolest v ústech, nevolnost, zvracení, bolesti břicha, křeče a průjem. Později se mohou dostavit poruchy srdečního rytmu, provázené hyperkalémií. Lékařské ošetření spočívá ve vyčištění trávicího traktu, při projevech kardioaktivních účinků bývá sledován obsah draslíku v krevní plazmě a ve vážných případech podáván protijed.

Léčivé

Čemeřice byly již minimálně 2200 let využívány v bylinném léčení zejména jako projímadlo a k léčení mánií, epilepsie a kožních infekcí. V omezené míře jsou využívány dodnes k regulaci srdečního tepu a při léčení rakoviny.

<https://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Ceme%C5%99ice>

(Jana)

SLAVNÍ SPORTOVCI

KAREL LOPRAIS

Známý český automobilový závodník a šestinásobný vítěz automobilových závodů Rallye Dakar v kategorii kamionů se narodil 4. března 1949 v Ostravě, zemřel 30. prosince 2021 v Novém Jičíně. Zúčastnil se celkem 19 ročníků - mezi lety 1986-2006, pouze 5× nebyl klasifikován v cíli. Od roku 1994, kdy dosáhl svého 2. vítězství a zároveň 6. místa ve společné kategorii hodnocení auto-kamion, což nebylo překonáno dodnes, měl přezdívku Monsieur Dakar (tj. Pan Dakar) - jakožto ve své době nejúspěšnější účastník výše zmíněné rallye v kategorii kamionů.

Všech jmenovaných úspěchů dosáhl Karel Loprais s vozem Tatra 815 poháněným přeplňovaným vzduchem chlazeným motorem Tatra T5-928 V8 v.č. 7 (1987-1988), resp. T3-930 V12, či kapalinou chlazeným Deutz BF8M 1015CP V8 (1998-2006), s hlavní i sestupnou převodovkou Tatra a klasickým „tatrováckým“ podvozkem.

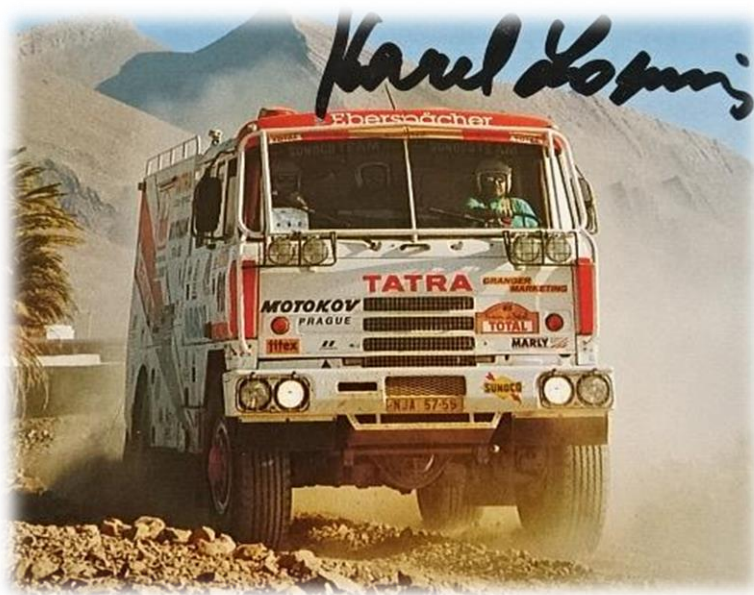
Karel Loprais nastoupil do automobilky Tatra v roce 1967-nejdříve jako dělník, automechanik, později jako zkušební

řidič. Díky účasti na testování T-815 na stavbě v severní Africe byl spolu s R. Stachurou v širším výběru posádek již pro první účast v závodě roku 1986. S automobilem Tatra 815 pak zvítězil v Rallye Dakar v kategorii kamionů v letech 1988, 1994, 1995, 1998, 1999 a 2001. Kromě toho získal ve stejné kategorii ještě 4 stříbrné, 1 bronzovou, 2 „bramborové“ medaile.

V květnu 2011 byl jmenován vládním zmocněncem pro oblast bezpečnosti silničního provozu. Dne 28. října 2017 převzal z rukou českého prezidenta Miloše Zemana české státní vyznamenání, Medaili Za zásluhy.

Díky svým úspěchům je několikanásobným držitelem „Zlatého volantu“ - čtenářské a novinářské ankety a spolu s motocyklovou legendou Františkem Šťastným se v anketě Autoklubu ČR stal v únoru 2000 ČR závodníkem století.

Jeho žákem a následovníkem v soutěžích kamionů je jeho synovec Aleš Loprais, který se s ním sešel v jedné posádce jako navigátor při závodě roku 2006.

[Zdroj: wikipedia](https://cs.wikipedia.org/wiki/Karel_Loprais)

(Barbora)

ZAPOMENUTÁ A STARODÁVNÁ ŘEMESLA

Věděli byste, co dělal hacník a marketiér?

Řemesla byla v dávných dobách mimořádně ceněna. Do této kategorie spadá ohromný počet specializací, přičemž některé byly zachovány až do dnešních dob. S příchodem jednadvacátého století sice nedošlo k úplnému vymizení poctivé řemeslné výroby, avšak postupně ji vytlačují velké výrobní společnosti.

Věděli byste, jaká řemesla se praktikovala v Čechách před stovkami let? Bylo jich skutečně požehnaně. Zlaté české

ručičky zvládly téměř všechno. Některé názvy vám možná budou povědomé. Mnoho z nich ovšem zcela zaniklo.

Řemesla dávno zapomenutá: Bednář, cihlář a doškař

Názvy jako **bednář** či **cihlář** mohou znít zprvu jako příjmení souseda od vedle, avšak tito pánové v dobách dávných perfektně vládli svému umu. Bednáři se například **ochomýтали kolem dřeva**. Vyráběli zejména **pivní a vinné sudy, necky, škopky, vědra nebo konve**. K zhotovení těchto výrobků sloužilo **dřevo z dubů, smrků a modřínů**. Dále tu máme onoho cihláře. Ten vyráběl cihly. Zpravidla je tvaroval z hlinité směsi a nechával sušit na slunci. Nakonec cihly vypálil a bylo hotovo. A řemeslo zvané **doškař** vychází ze slova došky (slaměný materiál ke krytí střech domů). Protože byly došky **velmi nebezpečné z hlediska možných požárů**, přestaly se používat, a doškaři tak **postupně zanikali**.

Řemesla dávno zapomenutá: Hamerník, kolář a provazník

Odhadnete, co tak asi mohl dělat v dávných dobách **hamerník**? Dal by se přirovnat ke kováři. **Pracoval totiž se železem**, z kterého například vyráběl řetězy pro dobytek. K těmto účelům

používal hamerník **speciální kladiva**, která byla poháněná **vodním kolem**. Řemeslo zvané **kolář** vám bude pravděpodobně povědomé. Byl to velmi zručný pán, který dokázal vyřezat ze dřeva **kola pro vozy** či **vozíky**. Kromě jiného zhotovoval i sáně, trakaře, pluhy, valníky, žebříňáky anebo **dřevěné korby** na svoz zeleniny. A pokud byste si v minulosti chtěli pořídit **pevné lano**, museli byste zřejmě za **provazníkem**. Provazy a lana obvykle zpracovával z **konopí**.

Řemesla dávno zapomenutá: Sedlář, soukeník a šindelář

Mezi řemesla, která se **zachovala**, i do dnešní doby patří jednoznačně **sedlář**. Jakožto šikovný řemeslník dokázal **zhotovit z kůže úžasné výtvary**, mezi které lze zařadit například **uzdy, biče, otěže, sedla na koně**, ale také **brašny, tašky, peněženky** nebo **kufry**. Kožedělná výroba je nejen úchvatná, ale i omamně voňavá, stejně jako práce se dřevem. Nyní se dostáváme k **soukeníkovi**, který pracoval s **vlněnou přízí**. Tu předělával na takzvané **sukno**. Zmíněný materiál se dodnes vyrábí a slouží k **ušíť sukni, uniforem**, nebo třeba k **vystlání kulečnickových stolů**. A nakonec zde máme **šindeláře**, což byli muži vyrábějící ze dřeva **šindele** (používaly se ke krytí střech).

Řemesla dávno zapomenutá: Jaké obory se zachovaly pro současné generace?

Doba je bohužel taková, že mladí lidé nejeví **nijak zvlášť velký zájem o řemesla**. Mnohem víc táhnou obory, které umožňují práci s počítačem. Čísla jsou tak neúprosná a rok co

rok řemeslníci ubývají. Nyní jich na českém trhu chybí **téměř 400 tisíc**. Přesto však mezi nimi zůstávají **zruční nadšenci**, kteří ve své specializaci podnikají. Každý tedy můžeme přispět k tomu, aby tyto krásné ruční práce nevymizely. Stačí dát přednost poctivé řemeslné výrobě před velkovýrobou. A na jaké obory se mohou mladí lidé stále hlásit?

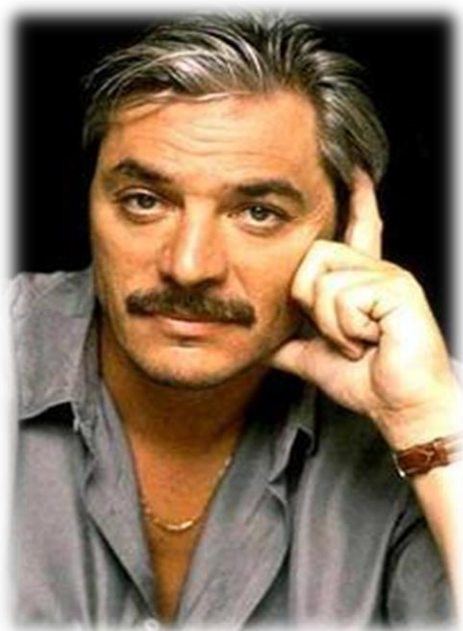
Je to například tesař, umělecký kovář a pasíř, zámečník, kameník, sklenář, zlatník a další.

Na závěr pro vás máme **správné odpovědi týkající se otázky hned v úvodu**. Přišli jste na to, s čím souviselo řemeslo **hacník** a **marketiér**? Hacník vyráběl kalhoty a marketiér zdobil dřevěné předměty například cínem a mědí.

<https://www.spektrumzdravi.cz/remesla/remesla-davno-zapomenuta-vedeli-by-ste-co-delal-hacnik-a-marketier> (Petra)

JURAJ KUKURA

* 15. března 1947 - Prešov - je slovenský herec.

Charismatický herec Juraj Kukura (1947) se narodil středostavovským rodičům v Prešově, kde oba pracovali jako úředníci. Jejich syn studoval nejdříve na stavební průmyslovce, posléze absolvoval VŠMÚ (1973) u profesora J. Budského.

Již jako student posílal své příspěvky do časopisu FILM A DIVADLO. Po studiu se uvedl v Divadle na Korze, odkud přešel do Nové scény a r. 1976 zakotvil v Uměleckém souboru činohry Slovenského národního divadla - zde sehrál významné divadelní role v REVIZOROVĚ, OTHELLOVI nebo KRÁLI LEAROVĚ.

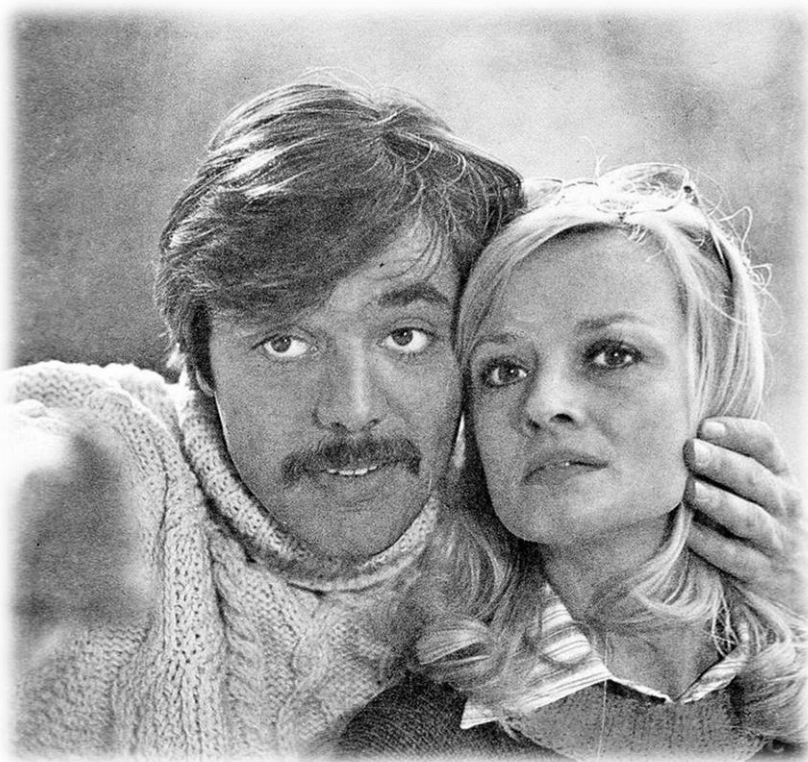
Ve filmu a televizi se uplatnil především jako představitel

mužných a drsných hrdinů
- TRI GAŠTANOVÉ
KONE (1966), PASCA
(1967), ADAM ŠANGALA
(1974), KONCERT PRE
POZOSTALÝCH (1976).

Velkou hereckou
příležitost zúročil ve Vláčilově dramatu STÍNY HORKÉHO
LÉTA (1977) - tady ztvárnil samostatného horala Berana,
žijícího s rodinou na samotě v poválečných Beskydech, kde je
přepadne skupina banderovců a on za svou odvahu zaplatí
životem.

O rok později
herec získal na
MMF v Karlových
Varech za tuto
roli cenu za
nejlepší mužský
herecký výkon.
Počátkem 80. let
se pozvolna
přehrával do
pohádkových
a hudebních rolí -
BOŽSKÁ EMA,
DEVÁTÉ SRDCE

(1979), TRHÁK (1980), SŮL NAD ZLATO (1982) a začal
intenzivně hostovat i v zahraničí - v mnichovském divadle
KAMMERSPIELE, na divadelní scéně v Basileji, Bonnu,

Hamburku.

Bývalý totalitní režim jej záhy prohlásil za emigranta, tudíž osobu nežádoucí. Znovu se ke slovenskému i českému filmu vrátil až po r. 1989, kdy mu režisér J. Jakubisko nabídl zajímavou úlohu ve snímku **LEPŠÍ JE BÝT BOHATÝ A ZDRAVÝ NEŽ CHUDÝ A NEMOCNÝ** (1992), dále si J. Kukura zahrál v detektivce **JAK CHUTNÁ SMRT** (1995), v pohádce **KRÁL SOKOLŮ** (2000), současně se věnoval i tvorbě v Německu, r. 2002 převzal funkci ředitele bratislavského divadla **ARÉNA**.

V současnosti pracuje střídavě v Hamburku, v Bratislavě i v Praze, žije spokojeně v dlouholetém svazku s manželkou Tatjánou (mimořádně - dodnes si spolu vykaží) a vychovali dnes již dospělého syna.

<https://www.fdb.cz/lidi-zivotopis-biografie/20087-juraj-kukura.html>

(Věra)

TO BYL NÁŠ ROK

Tak máme rok 2022 za námi. Rok, kdy jsme se snad rozloučili s pandemií Covidu. Rok, kdy začala válka na Ukrajině. Rok, kdy se roztočila spirála inflace. Rok, kdy počítadlo lidské populace ukázalo číslo 8 miliard. Rok, kdy zemřela královna Alžběta. Na planetě Zemi se toho odehrálo určitě mnohem více. Tohle byla jen taková malá ochutnávka toho, co nejvíce hýbalo palcovými titulky novin. A konec konců, každý z nás si rekapituluje tak nějak po svém. My jsme se o to pokusili společně v knihovně domova dne 25. ledna, kdy jsme zavzpomínali prostřednictvím fotografické prezentace na „Náš rok“ v domově. Prezentaci nám zpříjemnili hudebním vystoupením pan Tomáš Prošek a paní Lucie Záluská z Adry. Ujistili jsme se, že na středisku Luna proběhla tradičně spousta kulturních a společenských událostí - a určitě to nebyla žádná nuda. Poznávali jsme se navzájem například u kuželek v zápalu sportovního klání, v cukrárně u zmrzlinového poháru nebo na zahradě mezi hospodářskými zvířaty. Loučili jsme se s pocitem, že Luna je domov, kde „žilo“ a s tomu tak to minulý rok přáním, ať je i letos.

PLEMENA PSŮ

ŠARPEJ

Plemeno šarpejů pochází z Číny, kde vzniklo zřejmě křížením plemen čínských psů se psy dogovitými. Historie šarpeje sahá až do daleké doby před naším letopočtem. Do roku 1948 byli šarpejové velmi oblíbení hlavně v Číně a Tibetu. Poté se však populace tohoto plemene značně snížila, což byl důsledek vysokých daní za držení psa zavedených po vzniku Čínské lidové republiky. Svému pánovi i celé rodině je velmi přítulným a milým kamarádem, ale není na svém pánovi tak závislý, jako některá jiná plemena. K cizím lidem se většinou chová nedůvěřivě a nemá příliš rád jejich dotyky, pokud k tomu není veden odmala, ale nechová se agresivně.

(Milada)

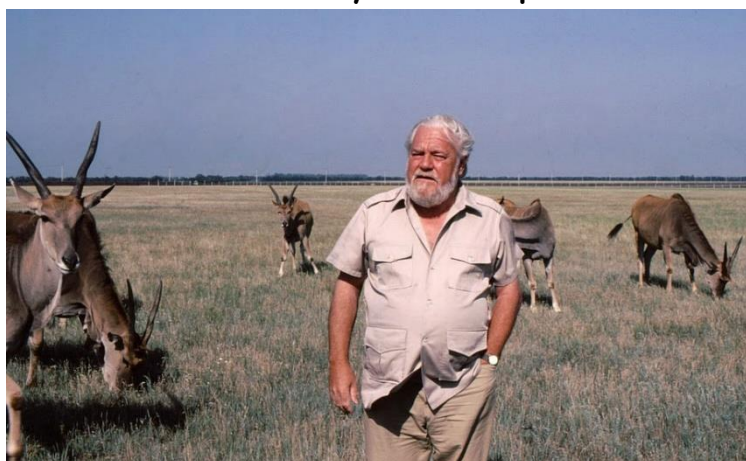
MOTTO MĚSÍCE

„Žil bych nerad ve světě bez ptáků, lesů a nejrozličnějších zvířat. Byl by to strašný svět. Je na nás, aby takový neskončil. Dělán proto vše, co je v mých silách, a prosím vás, abyste pomohli i vy.

“Gerald Durrell”

Tento britský spisovatel, humorista, zoolog a popularizátor ochrany přírody se narodil 7. ledna 1925 v Džámšedpúru v Indii, zemřel v lednu 1995.

Byl nejmladším dítětem anglických přistěhovalců. Měl dva bratry, Lawrence (anglického romanopisce a básníka), Leslieho (malíře pokojů), a sestru Margot (návrhářku oblečení a dekorátorku interiérů). Jeho otec záhy zemřel, proto se jeho matka Louisa Florence Durrellová rozhodla odstěhovat do Anglie. V polovině 30. let 20. století rodina přesídlila na řecký ostrov Korfu, kde Gerald prožil pět let svého dětství. Knihy, ve kterých zachytil vzpomínky na svou rodinu a jejich způsob života na Korfu, se staly v 70. letech 20. století bestsellery a také podle nich vznikla televizní komedie

a dva seriály.

Jeho knihy jsou určeny dětem i dospělým čtenářům. Nejčastěji v nich popisuje svoje zážitky z cestovatelských výprav po celém světě,

kde chytal zvířata pro zoologické zahrady. Jako jeden z prvních se snažil upozornit na význam ochrany ohrožených druhů zvířat, pro která založil na ostrově Jersey ZOO. Vznikla zde také škola se zaměřením na výuku ochrany přírody a studovat sem jezdili ochránci zvířat z celého světa.

Cestoval také po západní Evropě i USA a snažil se získat sponzory pro chov ohrožených druhů zvířat. V této fázi života byl velmi pracovně vytížen: psal nové knihy, natáčel rozhlasové a televizní pořady, zároveň sháněl sponzory a na dálku řídil svou zoologickou zahradu. Na přelomu 60. a 70. let 20. století natočil s pomocí britské televize BBC pořad o zvířatech a vydal knihu *Dva v buši* (1966). Odjel do Austrálie, Malajsie a na Nový Zéland - televizní série z těchto končin byly velmi populární. Před několika roky je vysílala také Česká televize.

Kniha *Chytněte mi guerézu* (1965) popisuje expedici do Sierry Leone, kniha *Zlatí netopýři a růžoví holubi* (1979) se zabývá cestou na Mauritius. Napsal také knihy pro děti: *Ostrov v nebezpečí*, *Mluvící balík* a *Oslí spiknutí*. Jeho styl psaní zaujal mnoho čtenářů a knihy šly po celém světě na odbyt.

Dosáhl četných úspěchů s chovem ohrožených zvířat a péčí o ně - mnoho z nich našlo v jeho ZOO nový domov a po úspěšném rozmnožení se vracela zpět do volné přírody.

V roce 2010 byl na jeho počest pojmenován nově objevený masožravý druh šelmy galidie Durrellova.

Gerald Durrell jednou prohlásil: *„Můj úspěch se podobá pokusu odhrabat Mount Everest pomocí čajové lžičky.“*

Zdroj: <https://citaty.net/autori/gerald-durrell/>

(Barbora)

SOCIÁLNÍ SLUŽBY BUDOU MÍT MOŽNOST SI ÚČTOVAT VÍCE, VYNAHRADÍ SE JIM ROSTOUCÍ NÁKLADY

Novela úhradové vyhlášky, která stanovuje maximální platby za jednotlivé služby od klientů sociálních zařízení, bude platit od začátku ledna. MPSV novou vyhlášku schválilo v prosinci 2022. Úhrady se zvyšují většinou o desetikoruny. V případě klientů, kteří jsou odkázáni na služby v rozsahu více než 80 hodin měsíčně, zůstanou některé úhrady na stejné úrovni jako doposud. Nová vyhláška poskytovatelům vykompenzuje mimo jiné rostoucí náklady, se kterými se v poslední době potýkají.

Vyhláška promítá růst nákladů do maximálních denních částek úhrad za stravu a ubytování, do zvýšení maximální hodinové úhrady za poskytnutou péči a do zvýšení sazby za dílčí činnosti v rámci pečovatelské služby. „Ne vždy platí, že skutečná výše úhrady od klientů bude dosahovat maximální sazby. Jde o možnost, nikoliv o povinnost. Poskytovatelé sociálních služeb podle našich zkušeností přihlížejí také k individuálním možnostem klientů,“ připomněl ministr práce a sociálních věcí Marian Jurečka (KDU-ČSL).

Navýšení úhrad je nezbytné především s ohledem na růst cen. Celková výše nákladů sektoru sociálních služeb za dobu, po kterou se neměnila výše maximálních úhrad, stoupla ze 49 miliard korun (v roce 2019) na více než 80 miliard korun (odhad roku 2022). Růst provozních nákladů je vidět především u pobytových sociálních služeb. V letošním roce náklady narostly o desítky procent a poskytovatelé

odůvodněně varují, že by již nemuseli být schopni zajistit své fungování.

Novelou vyhlášky bude zachována ekonomická dostupnost pro klienty. „Jde převážně o seniory, jejichž příjmy narostly v loni celkem třikrát, dohromady v průměru o 16,2 %. Stále půjde o výrazně „dotované“ ceny, což je zjevné například na maximální úhradě za kompletní oběd, která bude stanovena ve výši 105 korun, tedy hluboko pod průměrnou tržní cenou, která se dnes pohybuje zhruba na 150 korunách.

Zvýšení úhrad za sociální služby

Typ sociální služby	Úhrada za stravu				Ubytování		Služby osobní asistence, průvodcovské a předčitatelské služby a další podpora a pomoc		
	Aktuální výše v Kč		Výše platná od 1. 1. 2023 v Kč		Aktuální výše v Kč	Výše platná od 1. 1. 2023 v Kč	Aktuální výše v Kč za 1 hodinu péče	Výše platná od 1. 1. 2023 v Kč za 1 hodinu péče	
	celodenní	oběd	celodenní	oběd				Méně než 80 hodin/měsíc	Více než 80 hodin/měsíc
Služby sociální prevence	205	95	235	105	250	280	135	155	135
Azylové domy	205	95	235	105	150 (u rodin 120/dosp 80/dítě)	170 (u rodin 140/dosp 90/dítě)			
Dům na půl cesty					150	170			
Služby následné péče a terapeutické komunity	205	95	235	105	220	240			

U klientů, kteří jsou odkázáni na služby v rozsahu nad 80 hodin měsíčně, některé úhrady zůstanou zcela nezměněné. „Existuje skupina lidí, kteří musí čerpat více hodin péče. Jde především o lidi se zdravotním postižením, kteří chtějí žít nezávisle. Velmi důležité je, že jim i po novele úhradové vyhlášky zůstanou sociální služby dostupné úplně stejně, jako tomu bylo dosud,“ zdůraznil ministr Jurečka. Hranice 80 hodin péče za měsíc zohledňuje potřeby rodin pečujících o lidi náročné na péči. Ti nečerpají tak vysoký počet hodin péče (ale obvykle více než 80 hodin/měsíc) a zbytek příspěvku je využit na zabezpečení péče rodinou. Proto je hranice nastavena právě na 80 hodin měsíčně.

Zůstává navíc zachován zákonem stanovený minimální zůstatek z příjmu klienta, takže ani na lidi s nižšími důchody nebude mít změna zásadní dopad.

Zdroj: https://www.mpsv.cz/documents/20142/2786931/TZ_%C3%BAhradov%C3%A1+vyhl%C3%A1%C5%A1ka_131222.pdf/06de5459-c0d5-3fcd-e19e-3fcf8a32eeb0

(Andrea)

VÝTVARNÉ UMĚNÍ V ČESKÝCH A ZAHRANIČNÍCH GALERIÍCH

OBRAZ - V ZELENINOVÉ ZAHRADĚ

Umělec: Camille Pissaro (1830 - 1903)

Technika: olejomalba

Rok vzniku: 1881

Období, styl: impresionismus

Místo vystavení: Národní galerie Praha

Umělec byl uznávaný pastelista, projektant, litograf, tiskař, malíř a grafik.

[zdroj: wikipedia.cz](https://cs.wikipedia.org/wiki/V_zeleninov%C3%A9_zahrad%C4%9B)

(Milada)

V MĚSÍCI LEDNU SLAVÍ NAROZENINY:

Gärtnerová Jiřina

Kretová Zdeňka

Macháčková Ilona

Hanzel Emil

Trzyniecki Pavel

Figurová Anna

Gomola Pavel

Burkotová Marie

Volovcová Julie

Kozlová Štěpánka

Blábolilová Zdeňka

Hapla Jaromír

Chroboczek Jan

Holiszová Bronislawa Teresa

Olszar Vladislav, Ing

Arnošová Ludmila

Vacková Vitura

Linhart Josef

VŠEM OSLAVENCŮM GRATULUJEME

VTIPY

**Jsou tri slepice: ceska,
nemecka a slovenska.
Ceska rika**

**JA SNESU ZA
ROK 160 VAJEC**

ta nemecka:

**TO NIC NENI JA
SNESU ZA ROK
180 VAJEC.**

Ta slovenska rika

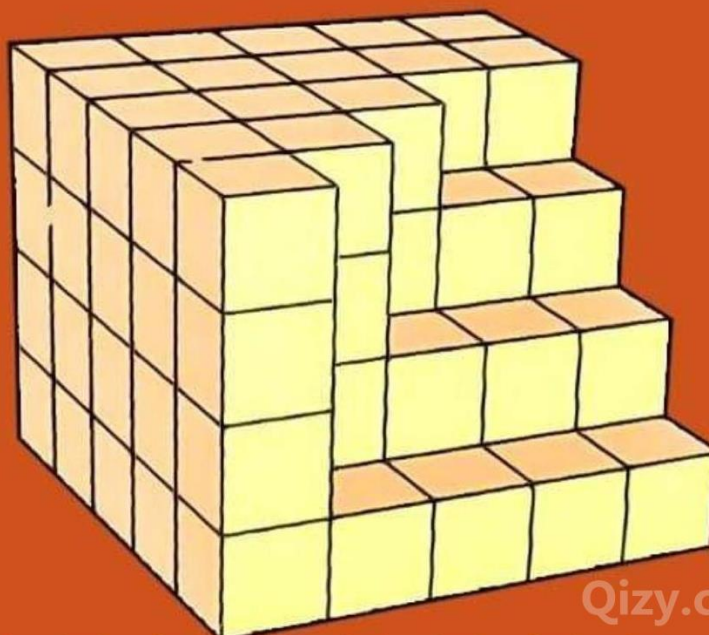
**PRECO BYSOM SI
PRTKU NAMAHALA KED
SA DAJU KUPIT!!!**

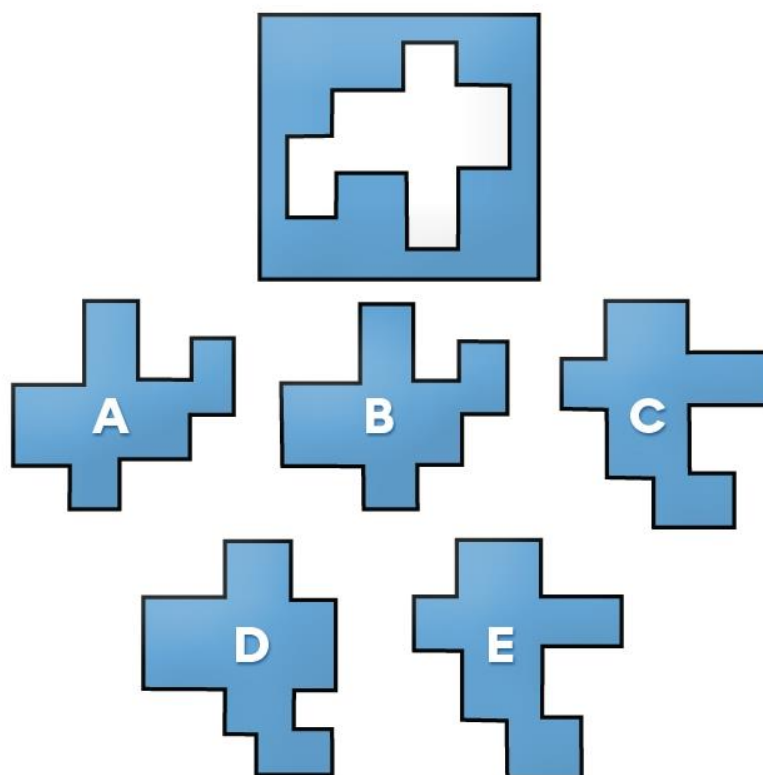
MOZKOVNA

*Kolik
kostek
schází
do plné
krychle?*

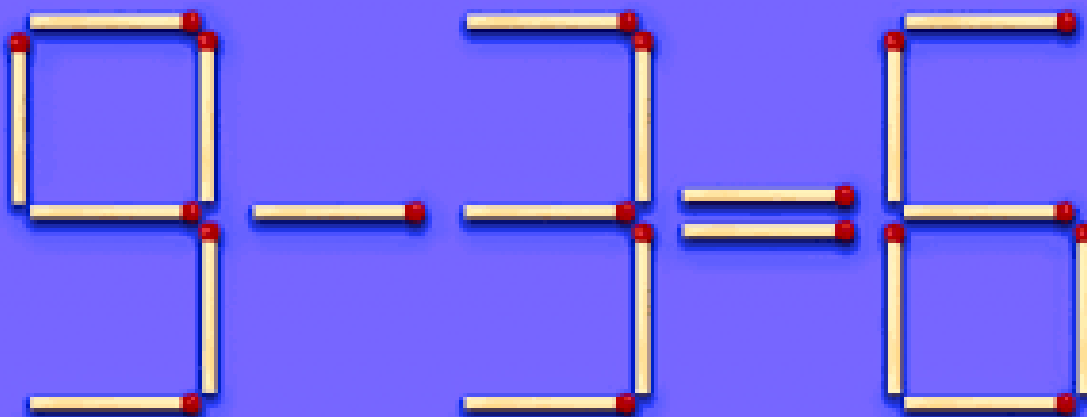
Qizy.cz

Jaký je chybějící kus, který patří do čtverce A, B, C, D nebo E?

Přesuňte jednu zápalku a opravte výsledek

Jaký je rozdíl mezi
velbloudem a člověkem?

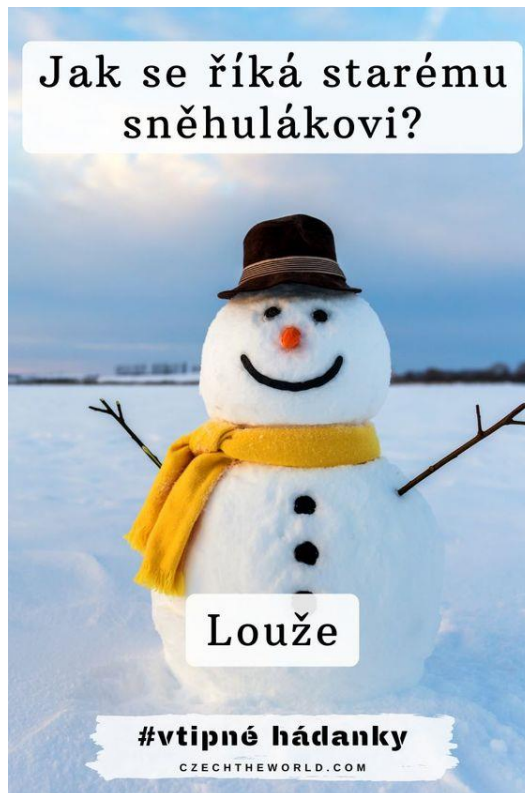

Velbloud může pracovat
celý týden bez pití,
člověk může pít celý
týden bez práce.

#vtipné hádanky

CZECHTHEWORLD.COM

Jak se říká starému
sněhulákovi?

Louže

#vtipné hádanky

CZECHTHEWORLD.COM

NAJDI SPRÁVNÉ MÍČE

Tato malá mřížka je ve velké mřížce pouze jedenkrát.
Dokážeš ji najít?

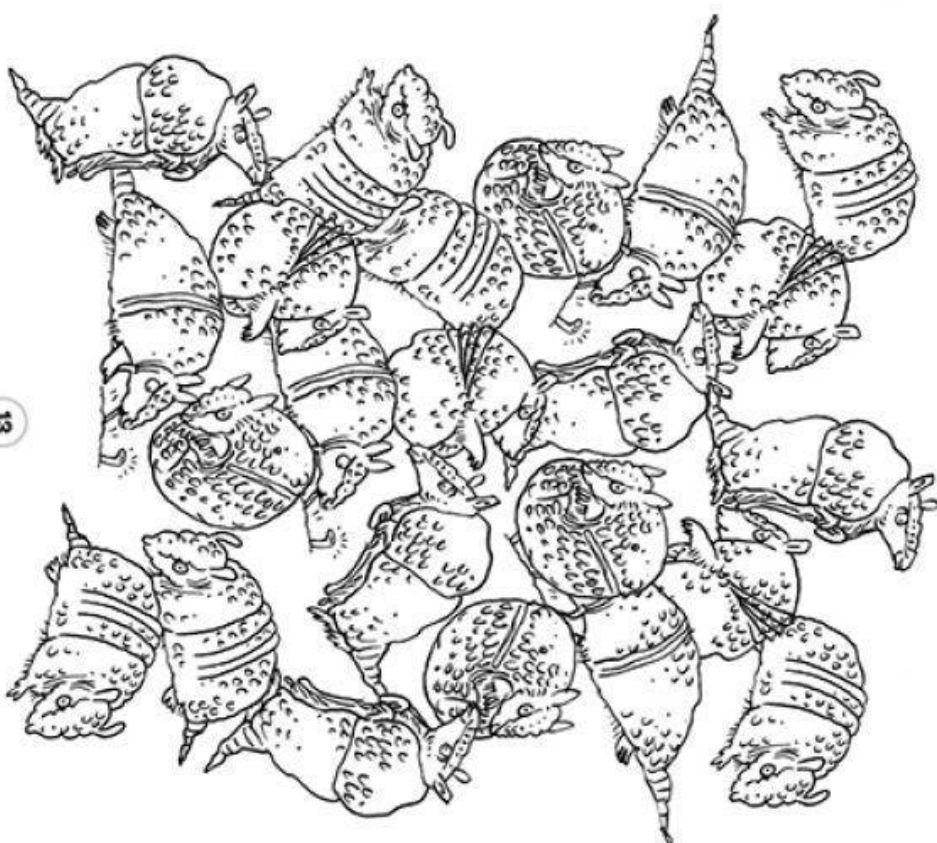
SVOTKA&Co.
NAKLADATELSTVÍ

12

PÁSOVCI

Kolik pásovců je na této stránce?
Někteří z nich se svinuli do klubka,
aby se chrdnili, přesto je však lze spočítat!

13

**DUHA, měsíčník Domova seniorů Havířov, p. o.,
středisko Luna**

- Adresa redakce: Lidická 1200/52C, 736 01 Havířov
- Telefonický kontakt: **596 808 601** (recepce)
- Webové stránky: www.dshavirov.cz/dsl/
- Redakční tým: Renáta Czechová, Barbora Gerátová,
Andrea Hrabiecová, Jana Kinclová,
Petra Komašková, Milada Kubová,
Věra Žáčková, Irena Vámoš
- Email: kinclovaj@dshavirov.cz
zackovav@dshavirov.cz
- Tisk a vazba: Pavlína Janošková a Jitka Kunorová

**PO PŘEČTENÍ MĚ PROSÍM VRAŤ,
ABYCH BYL K DISPOZICI TAKÉ PRO
OSTATNÍ ČTENÁŘE**

